

Doktorandkurs 2025, Åbo Akademi

Politisk etnologi och folkloristik: Samhällsrelevant kulturforskning, 10 hp/sp

Nordisk etnologi och folkloristik är ämnen ämnade för samhällsbyggnad. De tidiga folklivsforskarna var centrala för konstruktionen av nationella kulturer och etnologer och folklorister har sedermera på många sätt kommit att arbeta i nationens tjänst. Exempelvis har etnologer och folklorister ofta haft en nära relation till statliga institutioner och har genom sina arbeten tillhandahållit perspektiv som synliggjort och nyanserat förståelsen av olika befolkningsgruppers perspektiv, i demokratisk anda. I dagens oroliga politiska läge, nationellt och globalt, där högerpopulism blivit statsbärande på många platser och humanistisk såväl som samhällsvetenskaplig forskning ofta ifrågasätts, kan relationen mellan forskning och stat upplevas som alltmer komplicerad. Vad som är nationens bästa har dock alltid tolkats olika, och etnologer och folklorister har genom sina arbeten alltid behövt positionera sig och genom sina urval och forskningsfokus visat såväl på problem som goda exempel, och därigenom också på vilka samhällsförändringar man velat se. Forskning (inte bara etnologisk och folkloristisk) är på detta sätt alltid politisk.

Denna kurs utgår från tre teman som sätter fokus på relationen mellan staten och etnologisk och folkloristisk forskning. Vi riktar en kritisk blick mot hur etnologer och folklorister beforskat samhällsrelevanta ämnen och de förutsättningar och uttalade såväl som outtalade politiska riktningar som deras arbeten haft och vad det betyder i ett större perspektiv. Temat *Etnicitet och migration* tar upp frågor om vem som överhuvudtaget anses höra till nationen och inte. Temat *Görande av kön i vardagen* diskuterar samhälleliga maktordningar genom exemplet kvinnor. Temat *Kroppen och staten* behandlar vad det innebär att få vad en stat kan erbjuda, exempelvis personlig assistans eller tvångsvård.

Syftet med kursen *Politisk etnologi och folkloristik: Samhällsrelevant kulturforskning* är att erbjuda doktorander vid olika lärosäten möjlighet att tillsammans reflektera över hur olika teman beforskats över tid, i relation till den samhälleliga och politiska kontexten. På vilket sätt kan eller vill etnologer och folklorister bidra till samhällsförändring? Vilka politiska risker tar etnologer och folklorister? Genomgående i kursen kommer doktoranderna även att undersöka sina egna avhandlingars politiska potential och arbeta med sin egen positionering i fältet.

Ett av kursens examinerande paper kommer att publiceras i den peer reviewade tidskriften *Laboratorium för folk och kultur*, våren 2026. Vi kommer att arbeta med dessa texter under kursens gång till ett sammanhängande tema som samtidigt lyfter fram varje skribents avhandlingsämne.

Anmälan

Anmälan sker till kursansvarig, Emma Eleonorasdatter. Mejl: emma.eleonorasdatter@abo.fi

Kursupplägg

Vi träffas totalt vid fyra tillfällen under hösten, varav två kortare pass digitalt. Tre kursdagar i Åbo fördelas på två tillfällen, ett i början och ett i slutet av kursen. Däremellan hålls två lektioner a två timmar via zoom. Tre teman behandlas: *Etnicitet och migration* – första tillfället i Åbo 14–15 oktober, *Kroppen och staten* – via zoom 5 och 26 november, samt *Görande av kön i vardagen* – sista tillfället i Åbo 16 december. Till varje tema har två avhandlingar lästs.

Examination

Tre paper på 4–5 sidor skrivs under kursens gång, varav ett huvudsakligen skrivs och examineras på plats. Studenten ska också ge aktiv feedback på andras arbeten, samt förbereda sina egna framföranden.

Deadlines:

Först och främst ska alla angivna avhandlingar vara lästa inför de träffar då de behandlas.

Paper 1: Deadline 2 december.

Paper 2: Deadline 20 december.

Paper 3: Deadline 15 januari.

Lärandemål

Vid avslutad kurs ska studenten övergripande kunna redogöra för hur etnologi och folkloristik varit samhällsrelevanta ämnen, över tid. Studenten ska också kunna positionera sin egen studie i en ämnes-, samhällelig- och politisk kontext. Studenten ska ha tillägnat sig kunskaper i redaktionellt textarbete. Studenten ska vid fullgången kurs ha tillägnat sig ett framåtblickande synsätt med fokus på den egna avhandlingens politiska roll.

Tema 1 *Etnicitet och migration*

Åbo, 14–15 oktober

Dag 1

9.00 Frukost

9.30 Välkomna. Presentation av kursens och dagens upplägg.

9.45–11.30 Presentationer av alla närvarande, inklusive avhandlingsämne. Vad vill du med din avhandling? Vilka förhoppningar och farhågor har du, 10 min per person (förbereds innan).
Diskussion: Vilka gemensamma positioner och riktningar har ni? Hur skiljer ni er från varandra? Hur uppfattar ni att dessa positioner och riktningar förhåller sig till etnologi/folkloristik, är du en typisk etnolog/folklorist av din tid?

11.30–13 Lunch

13.00–14.30 Föreläsning om etnologins framväxt och politisk etnologi genom tiderna i Sverige. Fredrik Nilsson. Diskussion och frågor

14.30–15 Kaffe

15.00–16.30 Föreläsning om folkloristikens framväxt och politisk folkloristik genom tiderna i Finland. Lena Marander och Sofia Wanström. Diskussion och frågor

Gemensam middag kl 18.00

Dag 2

10.00–11.00 Föreläsning om etnicitet och migration utifrån svensk (etnologisk och icke etnologisk) forskning. Vad är etnicitet och vad är etnicitet för etnologin? På vilket sätt bidrar etnologin till studier om migration? Emma Eleonoradotter

Kl 11–12 Gruppdiskussioner om avhandlingarna. Vad vill forskarna med sina arbeten (explicit och implicit)? Vad gör etnologisk forskning samhällsrelevant och tillämpbar? Hur använder forskarna etnicitetsbegreppet? Vad betyder det i de olika verken? Hur använder ni etnicitetsbegreppet?

Kl 12 Lunch

Kl 13–16 Skrivworkshop 1, paper 1. Skriv ett nytt avsnitt som positionerar din avhandling i nordisk etnologi och folkloristik, med tydliga referenser till föreläsningar, diskussioner och litteratur. Hur kan avhandlingens politiska kraft skrivas fram? Max fem sidor. Diskutera gärna

etnicitetsbegreppet, men om ni avstår så tänk igenom varför. Denna text utgör grunden för den artikel som ska publiceras i *Laboratorium för folk och kultur*, våren 2026. Det är tillåtet att bearbeta redan skrivet material från avhandlingen, och naturligtvis också att referera till annan litteratur än kurslitteraturen. Vi avslutar med en diskussion om nya insikter och inspiration. Texten kan utvecklas efter detta tillfälle, men ska skickas ut och vara alla kursdeltagare tillhanda senast den 2 december.

Läsning:

Pripp, Oscar (2001). *Företagande i minoritet: om etnicitet, strategier och resurser bland assyrier och syrianer i Södertälje*. Mångkulturellt Centrum, Tumba

Tolgensbakk, Ida (2015). *"Partysvensker; GO HARD! En narratologisk studie av unge svenske arbeidsmigranterns nærvær i Oslo"* Universitetet i Oslo, Institutt for kulturstudier og orientalske språk

Tema 2 *Kroppen och staten*

Digitala träffar, 5 samt 26 november kl 13–15 svensk tid/kl 14–16 finsk tid.

Digital träff 1

Lärlarled läsgrupp.

Läsning:

Lars-Eric Jönsson (1998). *Det terapeutiska rummet: rum och kropp i svensk sinnessjukvård 1850–1970*. Stockholm: Carlsson

Digital träff 2

Lärlarled läsgrupp.

Läsning:

Bylund, Christine (2022). *Anakrona livsvillkor: En studie av funktionalitet, möjligheter och begär i den föränderliga svenska välfärdsstaten*. Etnologiska skrifter, nr 73. Umeå Universitet. ISBN: 978-91-7855-794-3 (pdf) (267 s.)

Examination: Paper 2, 4–5 sidor. Deadline 20 december. Diskutera avhandlingarnas samhällsrelevans. Hur beskriver och problematiserar författarna till de texter du läst kroppen och staten? Är forskningen tillämpbar och i så fall hur? Har texterna på något vis inspirerat dig till att förändra ditt eget framställningssätt? Vilka problem har du eventuellt blivit uppmärksam på i ditt eget arbete, mot bakgrund av din läsning?

Tema 3 Görande av kön i vardagen.

Åbo, 16 december.

9.00 Välkomna. Presentation av dagens upplägg.

9.15-10.00 Samtal: Kvinnor – varför skrev vi våra avhandlingar om just denna grupp? Vilka samhällsförändringar ville vi se i de tider och på de platser avhandlingarna skrevs och vilka förhoppningar hade vi på våra arbeten? Blanka Henriksson, Sofia Wanström, Emma Eleonoradotter och Lena Marander-Eklund

10.00–10.15 Kaffe

10.15–12.00 Diskussion om avhandlingarna. Vad får vi syn på genom att uppmärksamma hur kön görs? Hur hör kön ihop med andra samhällsrelevanta frågor? Vilka skillnader och likheter kan vi se i avhandlingarnas förhållningssätt till kön?

12.00–13.00 Lunch

13.00–16.00 Skrivworkshop 2. Inför tillfället har alla läst varandras paper från skrivworkshop 1, samt förberett feedback om texternas styrkor och svagheter. Vad saknas? Vad tas för givet och vad händer om det uttalas? Vad har valts bort? På vilka sätt kan avhandlingen bidra till samhällsbyggnad och vad är det för slags samhälle som byggs? Vi diskuterar också hur texterna fungerar tillsammans i temanumret i Laboratorium för folk och kultur. Den version av paper 1 som diskuteras och utvecklas vid detta tillfälle examineras, och studenten kommer därefter att färdigställa artikeln för publikation.

Läsning:

Emma Eleonorasdatter (2021). *"Det hade ju aldrig hänt annars" Om kvinnor, klass och droger*. Lund: Mediatryck

Marander-Eklund, Lena (2000). *Berättelser om barnafödande: Form, innehåll och betydelse i kvinnors muntliga skildring av födsel*. Åbo: Åbo Akademi.

Paper 3. Deadline 15 januari. Totalt 4–5 sidor, jämnt uppdelat på de två frågorna.

- 1, Diskutera ditt eget förhållningssätt till kön i din avhandling, med hjälp av temats avhandlingar.
- 2, Välj en eller två frågeställningar som rör politisk etnologi och/eller folkloristik som uppkommit under kursens gång och besvara dem med hjälp av litteratur du själv väljer.